

საქართველოს გაკეპოს ღაცვისა და სოფლის მეურნეოების მინისტრი

ბრძანება N 2-185

27/02/2020

ქ. თბილისი

ქ. თბილისში მდ. მტკვარზე 11,26 მგვტ დადგმული სიმძლავრის კალაპოტური ტიპის ჰესის „დილომი ჰესი“ მშენებლობასა და ექსპლუატაციაზე გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის შესახებ

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების მიზნით შპს „ჯი ემ ჯის“ მიერ წარმოდგენილია ქ. თბილისში მდ. მტკვარზე 11,26 მგვტ დადგმული სიმძლავრის კალაპოტური ტიპის ჰესის „დილომი ჰესი“ მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში და კანონით გათვალისწინებული თანდართული დოკუმენტაცია, რაზეც სამინისტრომ უზრუნველყო საექსპერტო კომისიის შექმნა და დაგეგმილი საქმიანობის შესახებ ინფორმაციის სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე და ქ. თბილისის, გლდანის რაიონის აღმასრულებელი ორგანოს საინფორმაციო დაფაზე განთავსება.

წარმოდგენილი დოკუმენტით დგინდება, რომ დილომი ჰესის, მშენებლობა იგეგმება ქ. თბილისში, საბურთალოსა და გლდანის ადმინისტრაციული რაიონების საზღვრებში. საპროექტო დამბის განთავსების ადგილიდან მარჯვენა სანაპიროზე უახლოესი საცხოვრებელი სახლი მდებარეობს 150 მეტრში, ხოლო მარცხენა სანაპიროზე 130 მეტრში.

გზმ-ის ანგარიშის თანახმად საპროექტო დილომი ჰესი წარმოადგენს კალაპოტური ტიპის ჰესს. ჰესის დადგმული სიმძლავრე შეადგენს 11,26 მგვტ-ს, ხოლო ელექტროენერჯის საშუალო წლიური გამომუშავება შეადგენს 62,80 გვტს/წელ. დამბის მოწყობა დაგეგმილია მდ. მტკვრის კალაპოტში ზღვის დონიდან 415 მეტრ ნიშნულზე. საპროექტო კაშხლის გასწორი განისაზღვრა შემდეგ კოორდინატებზე:

- წერტილი A, მარცხენა ნაპირი: X - 482135.64; Y - 4629655.36
- წერტილი B, მარჯვენა ნაპირი: X - 481941.39; Y - 4629488.81

საპროექტო დამბის არსებობით ზედა ბიეფში შეგუბება დაახლოებით 1 კმ სიგრძეზე გაგრძელდება, რომლის ბოლო წერტილის GPS კოორდინატებია: X - 481205; Y – 4630152.

ჰესის ინფრასტრუქტურის შემადგენლობაში შედის: წყალსაგდები კაშხლი; ძალური კვანძი; თევზსავალი და თევზამრიდი; კაშხალზე ხიდი (უშუალოდ ჰესის ინფრასტრუქტურაზე); წყალსაცავი; ქვესადგური; გისოსი; საწმენდი დანადგარი.

დილომი ჰესის საპროექტო არეალში მდ. მტკვრის მარჯვენა სანაპირო ზოლი ყოფილი დილომის სასწავლო-საცდელი მეურნეობის ტერიტორიას წარმოადგენს. ნაკვეთები არის როგორც სასოფლო-სამეურნეო, ასევე არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების.

დღეისათვის ეს ტერიტორიები - დამბის განთავსების ადგილიდან თითქმის წყალსაცავის კუდამდე გამოიყენება როგორც სამშენებლო ნარჩენების ნაგავსაყრელი. დამბის განთავსების ადგილიდან ზედა ბიეფში დაახლოებით 300 მ მანძილის დაშორებით (მდ. მტკვრის კალაპოტიდან 130 მეტრში) მდებარეობს სასაფლაო, ზემოაღნიშნული სასაფლაოს ტერიტორიის ნიშნულია ზღვის დონიდან 436 მ, ხოლო ამ მონაკვეთზე მდინარის ნიშნული შეადგენს 415 მ-ს (საპროექტო წყალსაცავის მაქსიმალური შეტბორვის ნიშნული იქნება 424 მ ზღვის დონიდან). საპროექტო ტერიტორიამდე მისვლა შესაძლებელია აღმაშენებლის ხეივნიდან, ლაშა ლაშხიას ქუჩის გავლით. დამბის სიახლოვეს და ზედა ბიეფში, სანაპირო ზოლის გასწვრივ წარმოდგენილია გრუნტის გზები. პროექტის უშუალო გავლენის ზონაში საცხოვრებელი სახლები და სხვა მნიშვნელოვანი საინჟინრო ნაგებობები წარმოდგენილი არ არის.

მდ. მტკვრის მარცხენა სანაპირო ზოლი შედის გლდანის ადმინისტრაციული რაიონის საზღვრებში, იგი წარმოადგენს ავჭალის დასახლებას, მარჯვენა სანაპიროსგან განსხვავებით ეს ტერიტორიები თავისუფალია სამშენებლო ნარჩენებისგან და წარმოადგენს შედარებით მჭიდროდ განაშენიანებულ ადგილებს. საპროექტო დამბის განთავსების ადგილიდან ქვემოთ, დაახლოებით 140 მ მანძილის მოშორებით იწყება ნაპირდამცავი ნაგებობა, რომელიც დინების მიმართულებით დაახლოებით 1 კმ-მდე გრძელდება. დამბის განთავსების ადგილიდან ზედა დინებაში დაახლოებით 200 მ მანძილზე, მარცხენა სანაპიროს სიმაღლესა და მდ. მტკვრის დონეს შორის სხვაობა არ არის დიდი (მარჯვენა სანაპიროსგან განსხვავებით). ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე ამ ტერიტორიების და აქ არსებული შენობა-ნაგებობების დაცვის მიზნით, პროექტი ითვალისწინებს ნაპირდამცავი ნაგებობის მოწყობას. შემდგომ, დაახლოებით 1200 მ სიგრძის მონაკვეთში სანაპირო ზოლი მდინარის დონიდან შედარებით ამაღლებულ, კლდოვანი ქანებით აგებულ ტერიტორიებს წარმოადგენს. რელიეფური და გეოლოგიური პირობებიდან გამომდინარე საპროექტო წყალსაცავის გავლენა ამ ტერიტორიებზე არ იქნება მაღალი. მარცხენა სანაპირო ზოლის შემდგომ, დაახლოებით 800 მ სიგრძის მონაკვეთი გამოყენებულია სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულებით. ამ მონაკვეთზე ტერიტორიის ნიშნულსა და მდინარის წყლის დონეს შორის სხვაობა არ არის მნიშვნელოვანი და დატბორვის პრევენციის მიზნით გათვალისწინებულია დამბის და დამცავი კედლის მოწყობა.

წარმოდგენილი გზშ-ის ანგარიშის თანახმად დილომი ჰესის კაშხლის განთავსება დაგეგმილია მდ. მტკვრის მარცხენა სანაპიროზე, კაშხლის სიმაღლე დაახლოებით იქნება 9-10 მ, სიგრძე 155,65 მ, მათ შორის 114,15 მ კაშხლის ნაწილის სიგრძეა, ხოლო 41,5 შეადგენს ჰესის შენობის ნაწილის სიგრძეს. კაშხლის ტალღეის ნიშნულია 415 მ ზღვის დონიდან. ზედა ბიეფში წყლის ნორმალური საექსპლუატაციო დონე შეადგენს ზღვის დონიდან 423 მეტრს, ხოლო მაქსიმალური შეტბორვის დონე $Q_{0,1\%}=3060$ მ³/წმ ხარჯის პირობებში ზღვის დონიდან 424 მეტრს. კაშხლის ზედა ბიეფში სანაპირო ტერიტორიების დატბორვის პრევენციის მიზნით ორივე სანაპიროს გარკვეულ მონაკვეთებზე მოეწყობა მიწაყრილი და ნაპირსამაგრი 1 კმ სიგრძეზე. დილომი ჰესის საპროექტო ხარჯი შეადგენს 240 მ³/წმ-ს, ხოლო ეკოლოგიური ხარჯი 20 მ³/წმ-ს, საიდანაც 2 მ³/წმ გატარებული იქნება თევზსავალის საშუალებით, ხოლო 18 მ³/წმ გატარება დაგეგმილია ტურბინის საშუალებით.

გზშ-ის ანგარიშის თანახმად წყალსაგდები კაშხალი შედგება 9 ერთეული 10 მ სიგანის მალისაგან. წყალსაგდები მონაკვეთი შედგება სამი დამოუკიდებელი ნაკვეთურისაგან,

თითოეულ ნაკვეთურს აქვს 3 ღობი. ღობეები ერთმანეთისგან განცალკევებულია 2 მეტრის სიგანის მქონე 9 ბურჯით. წყალსაგდები კაშხლის მონაკვეთის საერთო სიგრძე შეადგენს 114,5 მეტრს. კალაპოტის ეროზიის თავიდან აცილების და წყლის ენერჯის ჩაქრობის მიზნით, გათვალისწინებულია ორი წყალსაცემი ჭის მოწყობა, რის შემდეგაც გათვალისწინებულია თევზსავალი, რომლის საშუალებით გატარდება ეკოლოგიური ხარჯის ნაწილი 2 მ³/წმ.

გზმ-ის ანგარიშის თანახმად პროექტი **ითვალისწინებს დამჭერი** გისოსის მოწყობას ძალური კვანძის უსაფრთხო ოპერირებისთვის, ჰიდრავლიკური სისტემის შესასვლელთან ზედა მზიდ კედელზე ტურბინის შესასვლელის გასწვრივ მოეწყობა მსხვილი დამჭერი, რომლის გისოსებს შორის დაშორება იქნება 15 სმ. დამჭერის ტექნომასხურებისთვის და წყალმიმღების მოცულობის უზრუნველსაყოფად, ზედა მზიდ კედელზე დამონტაჟდება დამჭერის გამწმენდი დანადგარი. დამჭერ გისოსში შეგროვებული ნარჩენები გატანილი იქნება ქალაქის ნაგავსაყრელზე.

გზმ-ის ანგარიშის თანახმად, **ძალური კვანძის** ინფრასტრუქტურა არის მასიური რკინაბეტონის კონსტრუქცია, სადაც განთავსებული იქნება კაფსულის ტიპის სამი ტურბინის ჰიდრავლიკური სისტემა. შემოადნობილი ტურბინის ნორმალური სიჩქარეა 125 ბრ/წთ, მუშა თვლების რაოდენობა ოთხი, ხოლო თვალის დიამეტრი 4042 მმ. კაფსულის ტიპის ტურბინები ხასიათდებიან ბრუნვის დაბალი სიჩქარით, რაც უზრუნველყოფს ნეგატიური ზემოქმედების შემცირებას. სამირკველის მთლიანი სიგრძე შეადგენს 52,84 მ ზედა/ქვედა მიმართულებით. ზედა და ქვედა ბიეფში ძალური კვანძის სამირკველი გრძელდება 50 სმ სისქის რადიალური გამყვანით, რომელიც უკავშირდება მდინარის ტალღებს. რადიალურ გამყვანს აქვს ბეტონის წყალგაუმტარი კედელი. ჰიდროელექტროსადგურის საანგარიშო ნიშნულად განისაზღვრება სამანქანო დარბაზის ნიშნული და იქნება 418,35 მეტრი ზღვის დონიდან.

გზმ-ის ანგარიშში განხილულია **თევზსავალი** ნაგებობის რამდენიმე კონსტრუქციული ალტერნატიული ვარიანტი. პროექტის განხორციელების ადგილის კონკრეტული პირობების გათვალისწინებით შეირჩა აუზებიანი თევზსავალი. წარმოდგენილი დოკუმენტის თანახმად თევზსავალი მოეწყობა კაშხლის ქვედა ბიეფში მარცხენა სანაპიროზე. აღნიშნული თევზსავალის პრინციპი მდგომარეობს იმაში, რომ ის ყოფს ზედა ბიეფიდან ქვედა ბიეფისკენ მიმავალ არხს ტიხრების საშუალებით. ტიხრები იმგვარად არის განთავსებული, რომ შექმნას თანმიმდევრული კიბეებიანი აუზები. წყლის ხარჯი ტარდება ხვრეტებში, რომლებიც განთავსებულია ტიხრებში და ამდენად წყლის პოტენციური ენერჯია თანდათან მცირდება აუზებში. თევზები მიგრირდებიან ერთი აუზიდან მეორე ტიხარში არსებული ხვრეტების გავლით, ეს ხვრეტები ზემოთ (ღობი) ან ქვემოთ (წყალქვეშა ხვრეტი) კეთდება. მიგრაციის დროს თევზი სწრაფ დინებას ეჯახება მხოლოდ ტიხრებთან, ხოლო აუზებში არსებული ნელი დინება ერთგვარ თავშესაფარს წარმოადგენს თევზისთვის, სადაც საშუალება აქვს დასვენების. უხეში ფსკერი უზრუნველყოფს თევზსავალის გამავლობას (გამტარუნარიანობას).

წარმოდგენილი გზმ-ის ანგარიშის თანახმად, საპროექტო ჰიდროტექნიკური ნაგებობისთვის აგრეთვე მოეწყობა **თევზამრიდი**, რომლის ცხაურის გისოსებს შორის მანძილი სავარაუდოდ 8-10 სმ იქნება, იქიდან გამომდინარე, რომ ცხაურში გისოსებს შორის მანძილის შემცირება არ არის მიზანშეწონილი, ჰიდროტექნიკური ნაგებობისთვის ეფექტურია ეარლიფტის და ბგერითი ზემოქმედების ერთიანი კომპლექსური გამოყენება (პარალელურ რეჟიმში). ბგერითი (აკუსტიკური) ზემოქმედების მეთოდი გულისხმობს

არხის გასასვლელის სიახლოვეს 80-90 დბც-ის სიხშირის ბგერის გავრცელებას. ეარლიფტის მეთოდი დაფუძნებულია ჰაერის მსხვილი ბუშტების ინტენსიური ნაკადის შექმნაზე, რომელიც წარმოქმნის წყლის მასის ვერტიკალურ დინებას და თევზებს უქმნის ზღუდეს. ამავე დროს, ჰაერის მსხვილი ბუშტები ეკვრიან პასიურად მოცურავე თევზებს, ამოჰყავთ წყლის ზედაპირზე და არიდებენ მათთვის უარყოფითი ზემოქმედების ზონას.

გზმ-ის ანგარიშის თანახმად მოსამზადებელი სამუშაოები გულისხმობს უბნების შემოღობვას, საინფორმაციო დაფების განთავსებას, სამშენებლო უბანზე გზის მოწყობას, უბნის დროებითი ელემენტების მიწოდებას.

გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილია ძირითადი სამშენებლო ბანაკის მოსაწყობად ტერიტორია, რომლის GPS კოორდინატებია: (X - 481932 Y - 4629341; X - 482012 Y - 4629358; X - 481937 Y - 4629246; X - 482038 Y - 4629249;). სამშენებლო ბანაკზე იგეგმება საოფისე კონტეინერების, ავტოსადგომების, ღია და დახურული სასაწყობო სათავსოების მოწყობა. ბეტონის კვანძის და სამსხვრევ-დამახარისხებელი საამქროს მოწყობა არ იგეგმება. მზა ბეტონის შემოტანა მოხდება საწარმოებიდან. სამშენებლო სამუშაოებისთვის ელ. ენერჯის მიწოდება, ქალაქის ელ. მომარაგების ქსელიდან მოხდება. იქიდან გამომდინარე, რომ საპროექტო ტერიტორიაზე მარჯვენა და მარცხენა სანაპიროებიდან არსებობს მისასვლელი გზები, ახალი გზების მშენებლობა არ არის გათვალისწინებული.

წარმოდგენილი დოკუმენტის თანახმად სამშენებლო სამუშაოების პროცესში გამონამუშევარი ქანების წარმოქმნა მოხდება ძირითადად საპროექტო კაშხლის და ნაპირსამაგრი ნაგებობების საძირკველის მოწყობისას. ფუჭი ქანების ნაწილი გამოყენებული იქნება უკუყრილების, ნაპირდამცავი კედლების და სანაპირო ფერდობებს შორის დარჩენილი სივრცეების ამოსავსებად. პროექტის განხორციელების შედეგად, მუდმივ განთავსებას დაქვემდებარებული, დიდი რაოდენობით ფუჭი ქანების წარმოქმნა მოსალოდნელი არ არის. სამშენებლო სამუშაოების დროს აუთვისებელი ფუჭი ქანების განთავსება მოხდება შესაბამისი ხელშეკრულების საფუძველზე, შესაბამისად სანაყაროების მოწყობა დაგეგმილი არ არის. სამუშაოების დასრულების შემდგომ განხორციელდება სარეკულტივაციო სამუშაოები, რაც გულისხმობს დროებითი ნაგებობების დემობილიზაციას, მშენებლობის პროცესში დაზიანებული უბნების აღდგენას, დაბინძურებული ნიადაგების, გრუნტის მოხსნას და სარემედიაციოდ გატანას და სხვა.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, სამშენებლო სამუშაოების დღეითა რაოდენობად მიღებულია საშუალოდ 340 დღე/წელ. მშენებლობაზე დასაქმებულთა რაოდენობა შეადგენს დაახლოებით 100 ადამიანს. სამშენებლო სამუშაოების ხანგრძლივობა შეადგენს დაახლოებით 4 წელს. ჰესის ოპერირება მოხდება წელიწადში 365 დღის განმავლობაში, 24 საათიანი რეჟიმით. ყოველდღიურად მორიგე პერსონალის რაოდენობა იქნება 10-15 ადამიანი.

გზმ-ის ანგარიშის თანახმად ჰესის მშენებლობის პროცესში წყლის გამოყენება მოხდება სასმელ-სამეურნეო დანიშნულებით, ხანძარსაწინააღმდეგო მიზნებისთვის და მშრალ ამინდებში სამშენებლო მოედნების მოსარწყავად. პროექტის ფარგლებში არ იგეგმება სამშენებლო მასალების წარმოება და შესაბამისად ამ მიზნით ტექნიკური წყლის გამოყენება არ მოხდება. სამშენებლო ბანაკის ტერიტორიაზე სამეურნეო, სარწყავი და ხანძარსაწინააღმდეგო დანიშნულების წყლის აღება გათვალისწინებულია მდ. მტკვრიდან. ამ მიზნით ბანაკის ტერიტორიაზე მოეწყობა წყლის სამარაგო რეზერვუარი,

ტევადობით 15 მ³. სამშენებლო მოედნებზე სასმელად გამოყენებული იქნება ბუტილირებული წყალი. სასმელ-სამეურნეო დანიშნულების წყლის ხარჯი იქნება 1400 მ³/წელ. მშენებლობის ეტაპზე ხანძარსაწინააღმდეგო წყლის მარაგის, ასევე მშრალ ამინდებში გზების და სამშენებლო მოედნების მორწყვის მიზნით საჭირო წყლის რაოდენობა იქნება 2500-3000 მ³. სამეურნეო-ფეკალური წყლები შეგროვდება საასენიზაციო ორმოში, რომლის ტევადობა იქნება 10 მ³, აღნიშნულის განტვირთვას განახორციელებს შესაბამისი სამსახური, შესაბამისი ხელშეკრულების საფუძველზე.

გზმ-ის ანგარიშის თანახმად ექსპლუატაციის ეტაპზე წყლის გამოყენება მოხდება სასმელ-სამეურნეო დანიშნულებით და ხანძარსაწინააღმდეგო მიზნებისთვის. ექსპლუატაციის ეტაპზე წყალმომარაგება მოხდება მდ. მტკვრიდან. ჰესის მომსახურე პერსონალისთვის სასმელ-სამეურნეო დანიშნულების წყლის რაოდენობა იქნება 376 მ³/წელ. სამეურნეო-ფეკალური ჩამდინარე წყლები რაოდენობა იქნება 409 მ³/წელ.

ჰესის ექსპლუატაციის ეტაპზე წარმოქმნილი სამეურნეო-ფეკალური წყლებისთვის ჰესის შენობაში მოეწყობა ბიოლოგიური გამწმენდი ნაგებობა „ბიოტალ 3“. წყალჩაშვების წერტილის GPS კოორდინატებია X-482006 Y-4629495;

გზმ-ის ანგარიშის თანახმად დილომი ჰესის მიერ გამომუშავებული ენერჯის ჩართვა ქვეყნის ელექტროსისტემაში მოხდება 10 კვ. ძაბვის მიწისქვეშა სადენით ე.წ. „ცენტროლითი“-ს ქვესადგურში.

გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილია საპროექტო ტერიტორიის გარემოს ფონური მდგომარეობის აღწერა, რელიეფი, კლიმატი, გეომორფოლოგიური და მეტეოროლოგიური პირობები, ბიოლოგიური გარემო, ნიადაგები, ჰიდროლოგიური, გეოლოგიური, ჰიდროგეოლოგიური, გეოფიზიკური და სეისმური პირობები.

გზმ-ის ანგარიშის თანახმად საპროექტო ტერიტორიის სიახლოვეს აქტიური საშიში გეოდინამიკური პროცესები არ ფიქსირდება, თუმცა წყალსაცავის მოწყობის ტერიტორიის გარკვეულ ადგილებში მდინარე ავლენს გვერდით ეროზიას და ნაპირები წარეცხილია. მდინარის მარცხენა ნაპირზე, დატბორვის ზონის ბოლო მონაკვეთში, დელუვიურ-პროლუვიურ ნალექებში გამოვლენილია ორი მცირე ზომის მეწყერული სხეული. გასათვალისწინებელია მდ. მტკვრისთვის დამახასიათებელი წყალდიდობები და ასევე წყალსაცავის მშენებლობის შედეგად ნაპირების შესაძლო წარეცხვა და ჩამოშლა. ზემოაღნიშნული ფაქტორებიდან გამომდინარე მდ. მტკვრის ორივე მხარეს იგეგმება ნაპირდაცვითი სამუშაოების ჩატარება.

გზმ-ის ანგარიშის თანახმად, დილომი ჰესის კაშხლის განთავსების ტერიტორიაზე, გეოტექნიკური სამუშაოებისას გაყვანილ იქნა 17-25 მ სიღრმის ჭაბურღილი (17 მ სიღრმის BH-L1, მდ. მტკვრის მარცხენა სანაპიროზე; 25 მ სიღრმის BH-M0, მდ. მტკვრის შუა ნაწილზე და 20 მ სიღრმის BH-R1, მდ. მტკვრის მარჯვენა სანაპიროზე). ბურღვის და საინჟინრო-გეოლოგიური მონაცემების მიხედვით, საკვლევ ტერიტორიაზე გამოვლინდა გრუნტების და მყარი ქანების 6 საინჟინრო-გეოლოგიური ელემენტი (სგე).

გრუნტის წყლები დაფიქსირებულია სამივე ჭაბურღილში. გრუნტის წყლის დამყარებული დონე მერყეობს ზედაპირიდან 0,4-7,0 მ სიღრმის ფარგლებში. წყალმემცველი ჰორიზონტი აგრეთვე დაფიქსირდა ჭაბურღილ M0-ში, 16,3 მ სიღრმეზე. გრუნტის წყლები ბეტონის მიმართ არ ქმნიან აგრესიულ გარემოს. როგორც გრუნტის, ასევე მდ. მტკვრის წყალი ამჟღავნებს მცირე აგრესიულობას რკინა-ბეტონის არმარტურის

მიმართ პერიოდული დასველების შემთხვევაში, ხოლო ზომიერ აგრესიულობას ნახშირბადიან ფოლადზე.

გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილია საპროექტო ტერიტორიაზე და მის მიმდებარედ დამახასიათებელი ცხოველების, ფრინველების, ქვეწარმავლების, ამფიბიების გავრცელებული სახეობების და მათი საბინადრო ადგილების აღწერა. გზმ-ის ანგარიშის თანახმად საპროექტო დილომი ჰესის დერეფანში ჩატარდა საველე კვლევები. ტერიტორიის ფონური მდგომარეობის შეფასება განხორციელდა ველზე მოპოვებული მონაცემების გამოყენებით. საპროექტო დერეფანში არ გამოვლენილა რაიმე სენსიტიური ჰაბიტატი, თუმცა გამოვლინდა საქართველოს წითელი ნუსხით დაცული სახეობა კაკალი, რომელიც გამხმარ მდგომარეობაშია და გადაჭრილი აქვთ ვარჯი. სხვა მხრივ აქ ძირითადად გავრცელებულია მდინარის სანაპირო ზოლისთვის დამახასიათებელი მცენარეულობის ფრაგმენტები ტირიფი და ვერხვი.

ჩატარებული ზოოლოგიური კვლევით დგინდება, რომ საკვლევ ტერიტორიაზე ძირითადად გავრცელებულია მცირე ზომის ძუძუმწოვრები. წითელ ნუსხაში შესული ძუძუმწოვრებიდან აღსანიშნავია წავი, რომელიც მდ. მტკვრის ხეობაში, თბილისის ფარგლებში ფიქსირდება. გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი ინფორმაციით საპროექტო არეალში წავის მოხვედრის ალბათობა არ არის გამორიცხული, თუმცა ტერიტორია მდებარეობს მაღალი ანთროპოგენული ზემოქმედების ზონაში, შესაბამისად იგი ადაპტირებულია არსებულ გარემო-პირობებთან. საპროექტო ტერიტორიაზე არსებული ჰაბიტატი წავისთვის არ წარმოადგენს კრიტიკულ ჰაბიტატს, ვინაიდან მტკვრის ხეობაში, საპროექტო ზონის მიმდებარედ მრავლადაა მსგავსი გარემო პირობები აღნიშნული სახეობისთვის.

გზმ-ის ანგარიშის თანახმად, იქთიოფაუნაზე ჩატარებული კვლევების საფუძველზე გამოიკვეთა იქთიოფაუნის დასაცავად გასატარებელი ღონისძიებები, რაც მშენებლობის და ექსპლუატაციის ეტაპზე იქნება გათვალისწინებული.

გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილია ემისიები ატმოსფერულ ჰაერში მშენებლობის და ექსპლუატაციის ეტაპზე. ჰესის მშენებლობის პროცესში ადგილი არ ექნება ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის კანონმდებლობით გათვალისწინებულ ნორმებზე გადაჭარბებას. ექსპლუატაციის ეტაპზე ატმოსფერულ ჰაერზე ზემოქმედება მოსალოდნელია ჰესის სარემონტო სამუშაოების დროს გადაადგილებული ავტომობილების გამონაბოლქვით. გზმ-ის ანგარიშში ასევე წარმოდგენილია ჰესის სამშენებლო სამუშაოების პროცესში გასატარებელი შემარბილებელი ღონისძიებები ატმოსფერულ ჰაერში მტვრის და წვის პროდუქტების ემისიების შემცირების მიზნით.

საპროექტო დილომი ჰესის მშენებლობის ეტაპზე ხმაურის გამომწვევ წყაროდ შეიძლება ჩაითვალოს სატრანსპორტო საშუალებების გადაადგილება. გზმ-ის ანგარიშის თანახმად ტერიტორიაზე არ იგეგმება სტაციონარული წყაროების მოწყობა. სამშენებლო სამუშაოებით ხმაურის დონეების უმნიშვნელო გადაჭარბება შესაძლოა იყოს მდინარის, როგორც მარჯვენა ასევე მარცხენა სანაპიროზე (90 დბა). აღსანიშნავია, რომ გამოთვლები ჩატარებულია ყველაზე უარესი სცენარის გათვალისწინებით, რა დროსაც მუშაობს 6 სატრანსპორტო საშუალება ერთდროულად. ვინაიდან გაანგარიშებები ჩატარებულია ყველა წყაროს ერთდროული მუშაობის შემთხვევისთვის, რაც ნაკლებად მოსალოდნელია, ასეთ შემთხვევაში ის არ იქნება ხანგრძლივი პროცესი. ადგილობრივი მოსახლეობის შეწყუბება შეიძლება გამოიწვიოს სამშენებლო მასალების სატრანსპორტო ოპერაციებმა,

რომლისთვისაც გამოყენებული იქნება ადგილობრივი გზები. ძირითადი სამშენებლო მასალების და საჭირო დანადგარ-მექანიზმების ტრანსპორტირება მოხდება მობილიზაციის ეტაპზე.

ექსპლუატაციის ეტაპზე ხმაურის გავრცელების ძირითად წყაროს წარმოადგენს ჰესის შენობაში დამონტაჟებული ჰიდროაგრეგატები. ძალურ კვანძში მოწყობა სამი კაფსულის ტიპის ტურბინა. უკანასკნელი მოთავსებული იქნება დახშულ კორპუსში (გარსაცმში), რომელსაც ხმაურის შთანთქმის მაღალი უნარი გააჩნია. ხმაურის გავრცელებას ასევე შეამცირებს შიდა ინტერიერში მოწყობილი ხმაურსაიზოლაციო მასალები და ჰესის შენობა. აღნიშნულის გათვალისწინებით ჰესის შენობებთან ხმაურის დონე იქნება დაახლოებით 70 დბა. აღნიშნულთან დაკავშირებით გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილია ხმაურის გავრცელების დონეების მინიმუმაციის მიზნით მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე შემარბილებელი ღონიძიებები.

გზმ-ის ანგარიშის თანახმად ლიტერატურული წყაროების და სავლე კვლევების შედეგების მიხედვით, პროექტის გავლენის ზონაში ისტორიულ-კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლები წარმოდგენილი არ არის, იქიდან გამომდინარე, რომ პროექტის განხორციელება იგეგმება აქტიურ კალაპოტში, არქეოლოგიური ძეგლების გვიანი აღმოჩენის რისკები მინიმალურია.

გზმ-ის ანგარიშში განხილულია ავარიული სიტუაციების წარმოქმნის რისკები და მოცემულია ავარიებზე რეაგირების გეგმა, აგრეთვე წარმოდგენილია გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა და გარემოზე ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა.

2019 წლის 8 ნოემბერს ქ. თბილისში, გლდანის რაიონის გამგეობის ადმინისტრაციული ერთეულის შენობაში აღნიშნულ პროექტთან დაკავშირებით ჩატარდა გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის საჯარო განხილვა, რომელსაც ესწრებოდნენ შპს „ჯი ემ ჯის“, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, ქ. თბილისის, გლდანის რაიონის გამგეობის, საკონსულტაციო ორგანიზაცია შპს „გამა კონსალტინგის“ წარმომადგენლები და ადგილობრივი დამსწრე საზოგადოება.

საჯარო განხილვაზე დამსწრე საზოგადოების მხრიდან დაისვა კითხვა თევზსავალის მოწყობასთან დაკავშირებით, რაზეც შპს „გამა კონსალტინგის“ წარმომადგენელმა განუმარტა, რომ პროექტი ითვალისწინებს თევზსავალის მოწყობას, აგრეთვე დეტალურად გააცნო საპროექტო თევზსავალი ნაგებობის ალტერნატიული ვარიანტები და შერჩეული დასაბუთებული ალტერნატივა.

აღნიშნულ საჯარო განხილვაზე პროექტთან დაკავშირებით შენიშვნები არ დაფიქსირებულა, აგრეთვე გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის მიზნით სამინისტროში დაწყებული ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე საზოგადოების მიერ არ ყოფილა წარმოდგენილი წერილობითი შენიშვნები და კომენტარები დაგეგმილ საქმიანობასთან დაკავშირებით.

აღნიშნული გზმ-ის ანგარიში განიხილეს შესაბამისმა ექსპერტებმა და სპეციალისტებმა გარემოსდაცვითი შეფასების სხვადასხვა მიმართულებით, რომელთა დასკვნების შეჯერებისა და წარმოდგენილი დოკუმენტაციის შეფასების, ასევე გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-12 მუხლისა და ამავე კოდექსის პირველი დანართის 22-ე პუნქტის საფუძველზე,

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ:

1. გაიცეს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება ქ. თბილისში შპს „ჯი ემ ჯის“ მდ. მტკვარზე 11,26 მგვტ დადგმული სიმძლავრის კალაპოტური ტიპის ჰესის „დიდომი ჰესის“ მშენებლობასა და ექსპლუატაციაზე.
2. ბრძანების პირველი პუნქტით გათვალისწინებული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება გაიცემა განუსაზღვრელი ვადით;
3. შპს „ჯი ემ ჯიმ“ საქმიანობის განხორციელება უზრუნველყოს გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშში წარმოდგენილი სქემის, გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებების, მათ შორის ბიომრავალფეროვნებაზე ზემოქმედების შერბილების და თავიდან აცილების ღონისძიებების, გარემოსდაცვითი მონიტორინგის და ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმის დასკვნებისა და რეკომენდაციების შესაბამისად;
4. შპს „ჯი ემ ჯიმ“ მშენებლობის დაწყებამდე იქთიოფაუნის სეზონური ცვლილების დინამიკის გათვალისწინებით უზრუნველყოს ჰესის ზეგავლენის არეალში თევზის რაოდენობრივი მაჩვენებლების (ბიომასის) შეფასება. საჭიროების შემთხვევაში შეიმუშაოს ნეგატიური ზეგავლენის დამატებითი შემარბილებელი ღონისძიებები და სამინისტროში წარმოადგინოს შესათანხმებლად.
5. შპს „ჯი ემ ჯიმ“ მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს სამშენებლო მოედნის/ბანაკის დეტალური პროექტის შემუშავება და სამინისტროში Shape ფაილტან ერთად შესათანხმებლად წარმოდგენა;
6. შპს „ჯი ემ ჯიმ“ უზრუნველყოს თევზამრდი ნაგებობის მოწყობა „თევზჭერისა და თევზის მარაგის დაცვის ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის N423 დადგენილების შესაბამისად.
7. შპს „ჯი ემ ჯიმ“ მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე აწარმოოს მუდმივი მონიტორინგი საპროექტო ტერიტორიაზე არსებულ მცირეულ სხეულებზე. მონიტორინგის შედეგები 6 თვეში ერთხელ წარმოადგინოს სამინისტროში განსახილველად. მონიტორინგის შედეგებზე დაყრდნობით სამინისტროსთან შეთანხმებით განახორციელოს შესაბამისი ღონისძიებები.
8. შპს „ჯი ემ ჯიმ“ მშენებლობის დაწყებამდე სამინისტროში შესათანხმებლად წარმოადგინოს დამბის მშენებლობის შედეგად შეტბორილი ტერიტორიების მიმდებარედ დაჭაობების პრევენციის მიზნით შემარბილებელი ღონისძიებები (მათ შორის სადრენაჟო სისტემების და ნაპირდამცავი ნაგებობების პროექტი);
9. შპს „ჯი ემ ჯიმ“ მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს ნარჩენების მართვის გეგმის შემუშავება და სამინისტროსთან შეთანხმება საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრის 2015 წლის 4 აგვისტოს N211 ბრძანების შესაბამისად. ნარჩენების მართვა უზრუნველყოს სამინისტროში შეთანხმებული გეგმის შესაბამისად;
10. შპს „ჯი ემ ჯიმ“ ჰესის მშენებლობის პერიოდში უზრუნველყოს გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმით გათვალისწინებული ქმედებების და შემარბილებელი ღონისძიებების ეფექტურობის მუდმივი კონტროლი და მონიტორინგის შედეგების წარმოდგენა სამინისტროში 6 თვეში ერთხელ;

11. შპს „ჯი ემ ჯიმ“ სამშენებლო სამუშაოების განხორციელება უზრუნველყოს „ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენების და რეკულტივაციის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის N424 დადგენილებით დამტკიცებული ტექნიკური რეგლამენტით გათვალისწინებული მოთხოვნების შესაბამისად;
12. შპს „ჯი ემ ჯიმ“ უზრუნველყოს ზედაპირული წყლის ობიექტებში ჩამდინარე წყლებთან ერთად ჩაშვებულ დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების (ზდჩ) ნორმების დაცვა და შესაბამისად დადგენილი ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების ნორმების შესრულება;
13. შპს „ჯი ემ ჯიმ“ მშენებლობის ეტაპზე მიწის სამუშაოების მონიტორინგი წარმართოს არქეოლოგის ზედამხედველობით, ხოლო უცნობი არქეოლოგიური ობიექტის გამოვლენის შემთხვევაში, დაუყოვნებლივ აცნობოს საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროს (საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის სააგენტოს);
14. შპს „ჯი ემ ჯიმ“ მშენებლობის დაწყებისა და ექსპლუატაციაში გაშვების შესახებ დაუყოვნებლივ აცნობოს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს;
15. შპს „ჯი ემ ჯიმ“ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების სხვა პირზე გადაცემის შემთხვევაში გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გადაცემა განხორციელოს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით“ დადგენილი წესით;
16. ბრძანება დაუყოვნებლივ გაეგზავნოს შპს „ჯი ემ ჯის“;
17. ბრძანება ძალაში შევიდეს შპს „ჯი ემ ჯის“ მიერ ამ ბრძანების გაცნობისთანავე;
18. ბრძანების ძალაში შესვლიდან 5 დღის ვადაში გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება განთავსდეს სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე და ქ. თბილისის გლდანის რაიონის გამგეობის აღმასრულებელი ან/და წარმომადგენლობითი ორგანოს საინფორმაციო დაფაზე;
19. ბრძანება შეიძლება გასაჩივრდეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიაში (თბილისი, დ. აღმაშენებლის ხეივანი, მე-12 კმ. N6) მხარის მიერ მისი ოფიციალური წესით გაცნობის დღიდან ერთი თვის ვადაში.

გიორგი ხანიშვილი

მინისტრის მოვალეობის შემსრულებელი

